

kisebbség a tekintélye. Azt mondta továbbá, hogy Bratianu a monarchia esetleges felosztásánál csupán jelenlevő akar lenni, de előidézni nem akarja. **Julius 29.** Bratianu azt mondotta Czerninnek, hogy most nem gondol a háborúra, csak a béketárgyalásoknál akar jelen lenni, mert a mi leverésünk ugyanis elháríthatatlan. Czernin szerint a tárgyalás csak arra irányult, hogy meggyőzze Bratianut arról, hogy román árulás esetén német csapatokkal is szembe fognak találni magukat és félmillió bolgár hátba támadja Romániát.

Augusztus 5. Fellner galaci főkonzul jelenti, hogy hallozása szerint adott esetben mozgósítási parancsot nem fognak kiadni, mert Románia már ténylegesen készenlétben van. **Augusztus 8.** Czernin jelentése szerint Bratianu hosszabb beszélgetés során azt mondta neki, hogy Bukovinára vonatkozó területi engedmény segíthetne a semlegeség megőrzésében és hogy ő Bratianu ezt az ajánlatát határozottan elutasította egyrészt Bratianu erre vonatkozó felfogását ismerve, másrészt abban a meggyőződésben, hogy Románia ezt elfogadná, később azonban amikor megvertnek hisz bennünket, mégis megtámadna. Burián másnap telegrafált Czerninnek, hogy

az ő álláspontjának is megfelel, hogy Bratianu zsaroló kísérletét határozottan, de alakra nézve barátságos formában visszautasítsa.

Augusztus 12. A királynak azt a kijelentését közli Czernin, hogy át fog gázolni a jelenlegi válságon. — A bevonult katonákat jobbra éjszaka összpontosítják és a legnagyobb titokban végrehajtják az általános mozgósítást. **Augusztus 22.** A külügyminiszter megbizsa Czernint, hogy nagyon komoly formában, de Romániával szemben még mindig barátságos hangon kérdezze meg a román kormányt, hogy miért hagyja őrizetlenül az orosz határt, amíg a mi határunkon és a bolgár határon háborus előkészületeket tesz. **Augusztus 26.** Czernin beszél a királlyal és megérteti vele, hogy mi a barátságos viszonyt óhajtjuk ugyan, de a háborus készülődés energikusan követeli a határozott állásfoglalást. A király az ő sajátos, homályos módján felelt. Azt mondotta, hogy Bratianu esetleges megállapodása őt nem köti. Azt hiszi azonban, hogy hadserege nem tudná feltartóztatni a benyomuló oroszokat. Bizik Majorescuban, de nem tudja, lesz-e a parlamentben többsége,

bár a nép kilencven százaléka nem kívánja a háborút. Ha a holnapi koronatanács elhatározza a semlegeséget, elrendeli a leszerelést.

Czernin még ez éjszaka hosszabb beszélgetést folytatott Bratianuval, aki a leghatározottabban kijelentette, hogy akar is, tud is és fog is semleges maradni. A holnapi koronatanács be fogja bizonyítani, hogy ő igazat mond. A koronatanácsot az ő akarata ellenére hívták össze és célzást tesz arra, hogy Majorescu ki akarja szorítani a helyéből.

A gyűjtemény ezenkívül még tartalmazza a román hadüzenet szövegét, amelyet augusztus 27-ikén este háromnegyed 9 órakor nyújtottak át külügyminisztériumunkban és gróf Hadik stockholmi követünk jelentését, amelyben Czernin utolsó táviratát közvetíti.

Gróf Tisza István a zsirhiányról.

— A városok lépjenek megállapodásra a hizlalókkal. —

A B. H. keddi száma vezető helyen érdekes nyilatkozatot közöl gróf Tisza István miniszterelnöktől. A miniszterelnök hosszasan foglalkozik a zsirhiány kérdésével és azokkal az okokkal, amelyek ezt a kellemetlen állapotot előidézik. Nyilatkozatából közzöljük az alábbiakat:

A maximálásnál állítólag elkövetett hiba bünbakjaul egészen hiábavaló egyes minisztert vagy éppen miniszteri tanácsost odaállítani. Ez a kérdés igen alapos és beható megfontolás tárgya volt a kormány kebelében s az összes érdekeltek és szaktényezők meghallgatása után a kormány hozott abban határozatot.

— Egyik legnehezebb kérdés a vidéki és fővárosi árak közötti reláció megállapítása. Ezt is alaposan beszéltük meg együtt s állapítottuk meg olyan összegben, amely lehetővé teszi a fölhozatalt, csak legyen áru, amely piacot keres. Ezt az árut a maximálási rendelet árszabályára nem tartja vissza, még kevésbé hajthatja át Ausztriába, már csak azért sem, mert élő és leölt sertésnek, valamint szalonnának és zsirnak Ausztriába szállítása kontingentálva van és a tényleges forgalom hatékony ellenőrzés alatt áll.

— Homlokegyenest ellenkezik a tényekkel az az állítás, hogy „az élősertésen kívül annyi leölt disznót, szalonnát és zsirt vihet ki Ausztria, amennyit éppen akar.” Kontingentálva volt és van természetesen az élősertéssel együtt ez is: ami pedig a szállítási igazolványokat illeti, azokat a konkrét esetben az osztrák miniszter tölti ki és adja át a félnek, de a nyilvántartást és ellenőrzést feltétlenül biztosító olyan modalitások mellett, amelyek a kontingensnél nagyobb mennyiség kiszállítását teljesen lehetetlenné teszik.

Nem hajtotta tehát az ármaximálás Ausztriába az árut, de amint előre tudtuk, nem orvosolhatta a zsirellátási baj okát sem abból az egyszerű okból, hogy a rendelkezésre álló zsirmennyiség a normális szükségletnél sokkalta kevesebb. Megcáfolhatatlan tények alapján vélem azt állíthatni, hogy elegendő mennyiségű zsir nincsen. Nincsen, annak ellenére, hogy sertés, ha nem is elég, de jóval több van az országban, mint ahogy a zsirellátási viszonyokból gondolhatnók. Nem az a kérdés, van-e elég sertés, hanem az, van-e elegendő hizott sertés s van-e elegendő erőtakarmány a sovány sertés felhizlalására? A kérdés lényege ez. Sem panaszszal, sem cikkekkel, sem rekvirálással, sem rendelettel sertést hizlalni, tehát zsirt előállítani nem lehet. Ehhez erőtakarmány kell s a fogyasztásnak rendelkezésére bocsátható zsirmennyiséget a rendelkezésre álló erőtakarmány mennyisége szabja meg.

— Már most azt látjuk, hogy a háborút megelőző években a monarchia ötven millió métermázsát meghaladó, tehát jó tengeritermések mellett évenként növekvő mennyiséget, az utóbbi években öt-hat millió métermázsát hozott be a külföldről. Hizlálásunk normális szükségletét tehát egy jó belföldi termés sem fedezte, pedig a korpas és zabhozam egészen, az árpa tulnyomó részben az állattenyésztés céljaira fordított. A háború mindenekelőtt a hadsereg céljaira vette igénybe a zabtermés legnagyobb részét, a szükségessé vált őrlési rendszabályok pedig lényegesen csökkentették a korpáhozamot. Mindez fokozta az állattenyésztés tengeri-szükségletét. Már pedig az 1914. évi jó tengeritermésnek jelentékeny részét emberi ételmül kellett felhasználni; 1915-ben pedig zabból és árpából egészen rossz, tengeriből alig 40 millió métermázsát kitevő gyenge, középtermésűnk volt s e tengeritermésnek

igen tetemes részét a hadsereg lovainak élelmezésére kellett fordítanunk, míg a Romániából behozott tengeri tulnyomó nagy része emberi táplálékul, kisebb része ugyancsak a hadsereg abrakszükségletének fedezésére fordított. Talán még szomorubbak a viszonyok a folyó esztendőben, mikor zabtermésünk jobb ugyan a tavalyinál, de a kenyérterményekben és árpában mutatkozó rossz termés igen rossz tengeritermésrel esik össze.

A magyar gazdának már az 1914—1915 évben erőtakarmánnyal kellett megküzdenie, ami óriás mértékben fokozódott az 1915—1916. gazdasági évben s a folyó évben is inkább súlyosbodni fog, úgy hogy aránytalanul kevesebb erőtakarmány (tengeri, árpa, zab, korp) áll az állattenyésztés és hizlalás rendelkezésére, mint rendes körülmények között, ami természetesen legnagyobb mértékben a kizáróan erőtakarmánnyal dolgozó sertéshizlalásnál borszolja meg magát.

— Ezért nincsen és nem lehet elegendő hizott sertés, elegendő szalonna és zsir az országban. A baj megvan, oka nem egyesek üzemeiben vagy a kormány hibás rendeleteiben, hanem egyelőre megmáshíthatatlan gazdasági tényekben rejlik. Szembe kell néznünk, számolnunk kell vele. A nemzetre annyi más erőfeszítés, megpróbáltatás és nélkülözés között azt a súlyos hátrányt is hárítja a háború, hogy rendes zsirfogyasztását igen tetemesen meg kell szorítani. Hiába, az ostromlott vár ostromlott vár marad. Ezt a nélkülözést is el kell viselnie. El is fogja a nemzet viselni és pedig annál kevesebb testi szenvedéssel és lelki izgalommal, mentül helyesebben ismeri föl ki-ki a valódi helyzetet s mentül erősebb egyetértéssel fog kezét kormány, helyi hatóság és társadalom a nehéz probléma megoldására.

— Nézetem szerint leghatékonyabb eszköz a városok közreműködése a zsirellátásnál. Lépjenek a városok megállapodásra a hizlalókkal, úgy hogy ezek a kihizott, kész sertéseket közfogyasztási célokra a város rendelkezésére bocsássák, vagy a város utmutatása szerint olyan üzleti tényezőknek adják át, amelyek megszabott áron szolgálják ki a közönséget. A kormány, mint eddig, úgy ezentul is szívesen megtesz mindent, a mit a létező erőtakarmányhiány mellett megtehet, hogy az yilen, a közönség olcsóbb kiszolgálására irányuló tranzakciót támogassa.

Olasz jelentés az uj offenziváról.

A cs. és kir. sajtóhadiszállásról jelentik: Az olasz vezérkar jelenti: Okt. 8. Offenzivánkkal az Avisio és Vanoi közt levő zord és hegyes vidéken újabb nagyszerű eredményt értünk el. A Vanoi forrásánál alpini-eink tegnap tömör csoportokban megostromolták a Manoe hegyének 2456 méter magasságú igen fontos ormát, amelyet az erősen elsáncolt védősereg dühös ellentállással tartott. A védősereget legnagyobbbrészt megsemmisítettük, az a husz ember pedig, aki életben maradt, köztük ennek a szakasznak parancsnoka, fogságba került. A kis Ragunt hegy (a Boito felső völgyén) nyulványán kisebb ellenséges osztagok megkisérelték, hogy előretolt állásainkat meglepjék. Egészen közelre bocsátottuk őket, azután elárasztottuk fegyver- és gépfegyvertűzzel. A Travigno völgyében állásainkat hatásosan megerősítettük. A többi front közül a görzini volt nagyobb tevékenység, a városra nehéz gránátokat zudítottak és különböző épületeket megrongáltak, a többi közt egy olasz tábori kórházat is.